

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

PŘÍBĚH KLÁŠTERA BOROMEJEK A KAPLE NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ PANNY MARIE V TEPLICÍCH

DIE GESCHICHTE DES BORROMÄ- ERINNENKLOSTERS UND DER MARIENKAPELLE IN TEPLITZ

Když do Teplic v roce 1886 přišli benediktinští mniši Beuronské umělecké školy, aby kapli pro zdejší boromejky vyzdobili, nemohli mít tušení, že o století a půl později půjde o nejstarší a jednu z nejlépe dochovaných památek na jejich umění v Česku.

A rovněž nemohli vědět, že bude chybět jen málo, aby jejich práce zcela zanikla. Mniši nepoužili odolnou technologii fresky, přesto nátěry a malby na stěnách vydržely.

Stalo se tak ale skoro zázrakem, protože stejně jako jiné památky na severu Čech i teplickou kapli poznamenaly dějinné zvraty dvacátého století a s nimi přicházející pohromy – vyhnání severočeských Němců, vyštávání boromejek nebo kulturní barbarství komunistického režimu, jehož dozvuky byly patrné ještě dlouho po roce 1989.

V kapli tak jeden čas nebyla okna, výzdoba nebyla nikdy čištěna nebo fixována a po téměř celé období normalizace prostor sloužil jako sklad zeleniny.

Dnes máme k dispozici zrestaurovanou kapli s novým zázemím. Jaký příběh k tomu za posledních 150 let vedl, ve zkratce ukazuje tato výstava.

Als 1886 Benediktinermönche der Beurer Kunstschule nach Teplitz (Teplitz) kamen, um die Kapelle der dortigen Borromäerinnen auszumalen, konnten sie nicht ahnen, dass dieses Werk anderthalb Jahrhunderte später das älteste und eines der besterhaltenen Zeugnisse ihrer Kunst in Böhmen sein würde.

Ebenso wenig konnten sie wissen, dass ihre Arbeit nur um Haaresbreite der gänzlichen Vernichtung entging. Obwohl es sich nicht um Fresken handelt, die in der Regel sehr beständig sind, überdauerten die Wandmalereien der Mönche die Zeit.

Dies grenzt aber an ein Wunder, denn so wie andere Baudenkmäler in Nordböhmen wurde auch die Teplitzer Kapelle von den geschichtlichen Umbrüchen des 20. Jahrhunderts und den mit ihnen verbundenen Katastrophen in Mitleidenschaft gezogen – von der Aussiedlung der nordböhmischen Deutschen, der Vertreibung der Borromäerinnen sowie vom kulturellen Barbarentum des kommunistischen Regimes, dessen Auswirkungen noch lange nach 1989 spürbar waren.

So hatte die Kapelle eine Zeit lang keine Fenster, die Ausmalung wurde nie gereinigt oder fixiert und fast über die gesamte Zeit zwischen der Niederschlagung des Prager Frühlings und der Samtenen Revolution diente der Raum als Gemüselager.

Inzwischen ist die Kapelle restauriert und die Nebenräume sind neu hergerichtet. Welcher Weg in den letzten 150 Jahren bis zu diesem Punkt führte, wird in dieser Ausstellung in Kurzform dargestellt.

Návrh výzdoby oltární stěny teplické kaple
s námětem posledního soudu
Entwurf für die Gestaltung der Altarwand der
Teplitzer Kapelle mit dem Motiv des Jüngsten
Gerichts
Zdroj/Quelle: Beurer Kunstarchiv, Fridolin Steiner

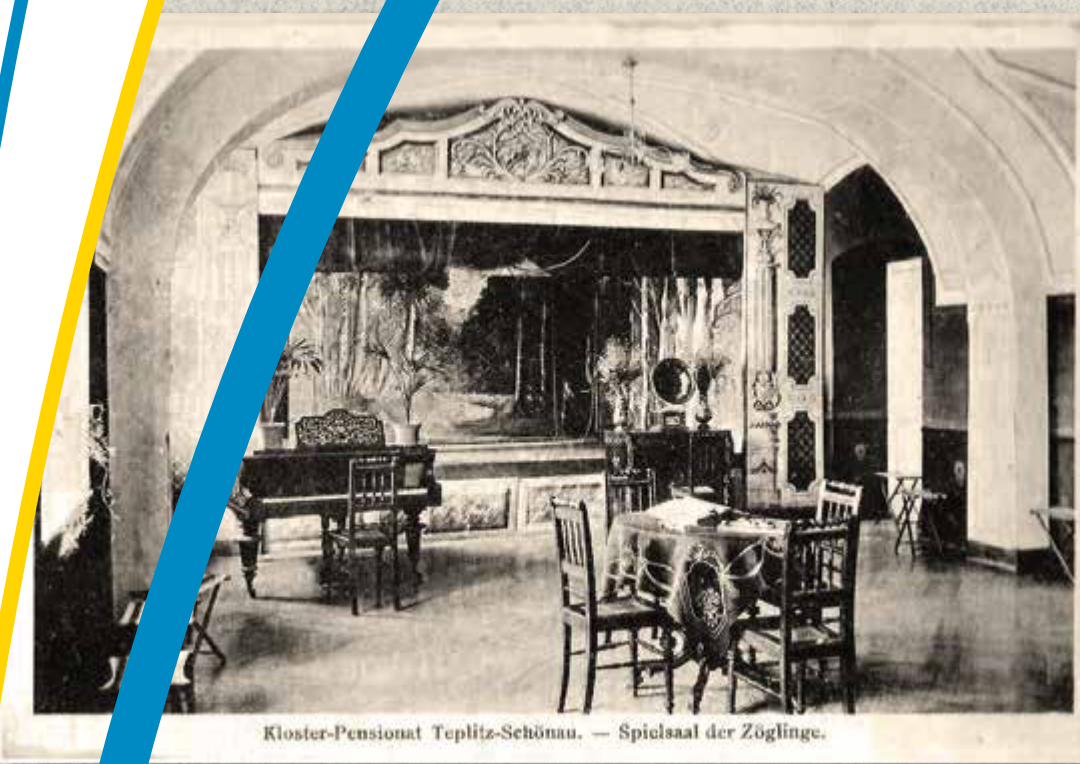
Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

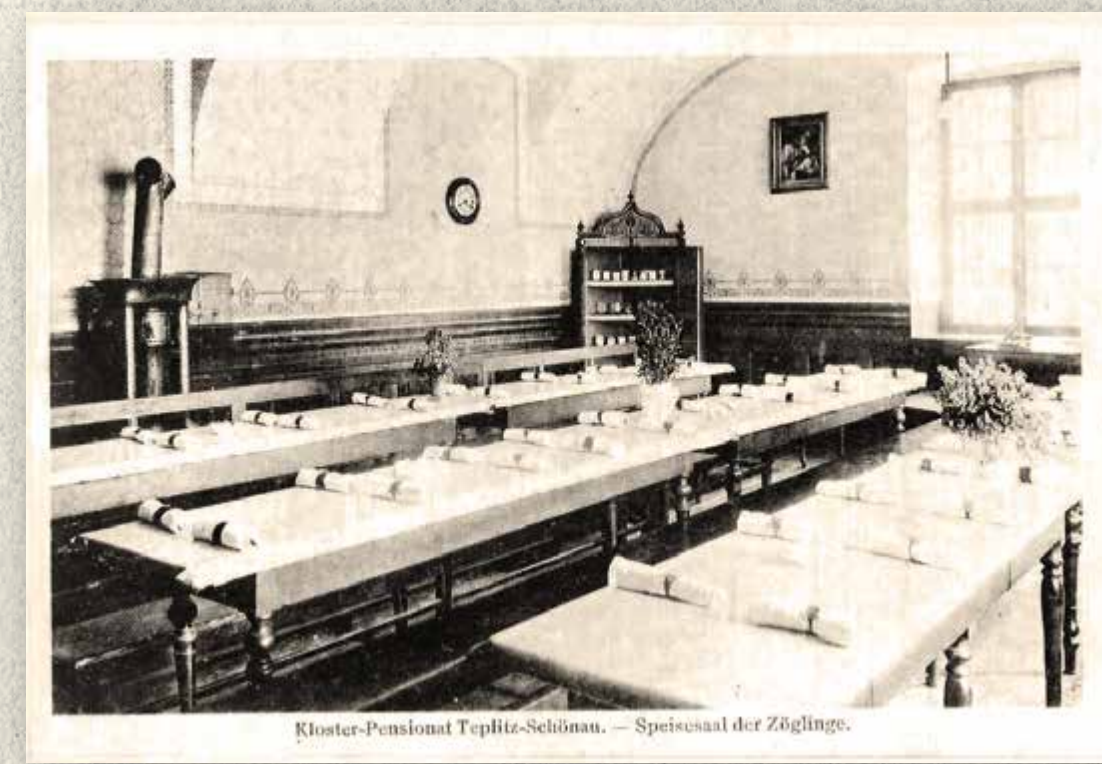
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014–2020

UMWELT
ZENTRUM
DRESDEN

Kloster-Pensionat Teplitz-Schönau. — Spielraum der Zöglinge.

Kloster-Pensionat Teplitz-Schönau. — Speisesaal der Zöglinge.

Pohlednice a fotografie z teplického kláštera, cca 1920 až 1930
Ansichts- und Bilderkarten des Klosters zu Teplitz, ca. 1920 bis 1930
Zdroj/Quelle: Jitka Budinská. Srdčné pozdravy z Teplíc a okolí. Album starých pohlednic, Teplice: Atelier V&M, 1994

KLOSTER-PENSIONAT TEPLITZ-SCHÖNAN.

Kapelle im Klosterpensionat zu Teplitz

Kloster-Pensionat Teplitz-Schönau. — Partie aus dem Klostergarten.

Veranda im Klostergarten des Klosterpensionats zu Teplitz

Gruß aus dem Klosterpensionat Teplitz. Spiegelt

BOROMEJKY PŘICHÁZEJÍ DO TEPLIC DIE BORROMÄERINNEN KOMMEN NACH TEPLITZ

**BOROMEJKY JSOU ŽENSKÝM ŘÁDEM
V RÁMCI KATOLICKÉ CÍRKVE. TÉMĚŘ 400 LET
SE VĚNUJÍ PÉČI O NEMOCNÉ A VÝCHOVĚ.
V TEPLICÍCH PŮSOBILY OD ROKU 1865.**

Osud každé stavby je nedělitelně spojen s jejími majiteli a objednateli. V případě teplické kaple Nesposkvrněného početí Panny Marie se role objednatele ujal zdejší klášter milosrdných sester svatého Karla Boromejského.

Historie řádu sahá do Francie po polovině sedmnáctého století, kde jsou jeho začátky spojeny se jménem Josef Chauvenela. Chauvenel, který zažil důsledky třicetileté války, se rozhodl zasvětit život trpícím. V jedenatřiceti letech za to zaplatil životem, když se nakazil morem. Jeho otec proto na památku svého syna založil roku 1652 „Dům milosrdenství“, který měl navázat na pomoc potřebným. Komunita sester, které se práce v Domě ujaly, se o deset let později stala základem plnohodnotného řádového společenství. Jako patrona si sestry zvolily sv. Karla Boromejského, odtud tedy název řádu.

Historie české větve boromejek začala roku 1834, kdy do mateřského kláštera v Nancy vstoupily dvě české novicky a za rok je následovaly dvě další. Roku 1837 se všechny i s francouzskou sestrou Marií Terezií Helvigovou vrátily do Prahy a začaly pracovat v ústavu slepých Na Klárově.

O sto let později už české boromejky působily na 120 různých místech, především nemocnicích, sociálních ústavech a školách. Mezi tato místa patřily i Teplice, kam boromejky přišly roku 1865.

**DIE BORROMÄERINNEN SIND EIN FRAUEN-
ORDEN IM RAHMEN DER KATHOLISCHEN
KIRCHE. SEIT FAST 400 JAHREN WIDMEN
SIE SICH DER KRANKENPFLEGE UND DER
ERZIEHUNG. AB 1865 WAREN SIE AUCH IN
TEPLITZ TÄTIG.**

Das Schicksal jedes Bauwerks ist untrennbar mit seinen Auftraggebern und Besitzern verbunden. Im Falle der Teplitzer Mariä-Empfängnis-Kapelle war das hiesige Kloster der Barmherzigen Schwestern vom hl. Karl Borromäus der Auftraggeber.

Die Geschichte des Ordens reicht in Frankreich bis in die Mitte des 17. Jahrhunderts zurück, wo seine Anfänge mit dem Namen Josef Chauvenel verbunden sind. Chauvenel, der die Folgen des Dreißigjährigen Krieges miterlebt hatte, beschloss, sein Leben den Notleidenden zu widmen. Mit 31 Jahren bezahlte er diesen Entschluss mit dem Leben – er hatte sich mit der Pest infiziert. Sein Vater gründete deshalb im Gedenken an seinen Sohn 1652 das „Haus der Barmherzigkeit“, das die Hilfe für die Bedürftigen weiterführen

sollte. Die Schwesternkommunität, die sich der Arbeit in diesem Haus annahm, wurde zehn Jahre später zum Grundstein für eine vollwertige Ordensgemeinschaft. Die Schwestern erwählten Karl Borromäus zu ihrem Patron, daher der Name des Ordens. Die Geschichte des böhmischen Zweiges der Borromäerinnen begann 1834, als zwei böhmische Novizinnen ins Mutterkloster Nancy eintraten. Ein Jahr später folgten zwei weitere. Im Jahr 1837 kehrten alle vier zusammen mit der französischen Schwester Marie Thérèse Helwig nach Prag zurück und begannen, in der Klar'schen Blindenanstalt zu arbeiten. Einhundert Jahre später waren die tschechischen Borromäerinnen bereits an 120 verschiedenen Orten tätig, vorwiegend in Krankenhäusern, Sozialeinrichtungen und Schulen. Zu diesen Orten gehörte auch Teplitz, wohin die Borromäerinnen 1865 gekommen waren.

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

BEURONSKÉ UMĚNÍ DIE BEURONER KUNST

Pohled na budovy arcidiecéze sv. Martina v Beuronu
Blick auf die Gebäude der Erzabtei St. Martin zu Beuron
Zdroj/Quelle: www.goodfreephotos.com

SVÉBYTNÝ POKUS PETERA LENZE O ZMĚNU VE VÝZDOBĚ KOSTELŮ SKONČIL NEZDAREM, ZŮSTALO NÁM ALE PO NĚM NĚKOLIK PAMÁTEK, KTERÉ INSPIROVALY ŘADU SECESNÍCH UMĚLCŮ.

„Beuron, Beuron... zlostně listuji svým výkladovým slovníkem;
heslo Beuron je v něm prostě špatně. Takový obraz zanechal Beu-
ron doposud u veřejnosti. Umělecký klášter na horním Dunaji
v knížectví Hohenzollern-Sigmaringen, kde se pěstuje umění. [...]“
Vzrušená slova uměleckého kritika Ludwiga Hevesiho reagovala
na senzaci, kterou ve Vídni na podzim roku 1905 způsobila jedna
pozoruhodná kulturní událost – výstava uměleckého spolku
Wiener Secession.

Mezi německé a francouzské tvůrce sakrálního umění kurátor
zařadil soubor děl, která bylo možné veřejně shlédnout vůbec
poprvé: beuronské umění – malby, kresby, plastiky a umělecké
řemeslo skupiny mnichů z kláštera na Dunaji a dvou pražských
opatství, Emauzského a sv. Gabriela.

Jak svědčí Hevesiho marné hledání ve slovníku, Beuron byl ví-
deňské kulturní smetánce zcela neznámý. Návštěvníci výstavy
přesto mohli mít pocit, že se dívají na něco povědomého. Ele-
gantní, ornamentálně stylizované náboženské výjevy totiž ná-
padně připomínaly secesní tvorbu vídeňských malířů. Vídeňské

publikum šokoval fakt, že beuronské malby vznikly desítky let
před ní.

Duchovním otcem celého směru je skupina kolem Petera Lenze,
který se pod patronátem beuronského kláštera pokusil o jednu
z mnoha reforem sakrálního umění.

Vedle poprasku na vídeňské výstavě ale beuronští umělci velkou
díru do světa neudělali: Beuronská škola fakticky skončila se
smrtí svých zakladatelů. Její tvorba, rozestá po Evropě (hlavně
ale v Česku) je tak zvláště ceněnou kuriozitou. Teplická kaple je
jedním z cenných příkladů tohoto směru.

DIE EIGENSTÄNDIGEN BEMÜHUNGEN DES PATERS PETER LENZ UM EINE ERNEUERUNG DER AUSGE- STALTUNG VON KIRCHENRÄUMEN ENDETEN MIT EINEM MISSERFOLG. ES BLIEBEN ABER MEHRERE ZEUGNISSE SEINER KUNST ERHALTEN, DIE EINE REIHE VON JUGENDSTILKÜNSTLERN INSPIRIERTEN.

„Beuron, Beuron ... Ich schlage mit einem hämischen Hinterge-
danken mein Konversationslexikon auf; richtig steht Beuron nicht
darin. So sieht das Licht der Öffentlichkeit aus, das bisher auf Beu-
ron gefallen ist. Ein Kunstkloster, das Klosterkunst macht, hoch
oben an der obersten Donau im Fürstentum Hohenzollern-Sigma-
ringen. [...]“

Mit diesen erregten Worten reagierte der Kunstkritiker Ludwig
Hevesi auf die Sensation, die in Wien im Herbst 1905 ein bemer-
kenswertes kulturelles Ereignis hervorrief – eine Ausstellung der
Künstlervereinigung Wiener Secession.

Den deutschen und französischen Sakralkünstlern hatte der Ku-
rator auch einen Werkkomplex zugeordnet, der zum ersten Mal
öffentlich zu sehen war: Beuroner Kunst – Gemälde, Zeichnun-
gen, Plastiken und Kunsthandwerk einer Gruppe von Mönchen
aus einem Kloster an der Donau und aus zwei Prager Abteien,
St. Emmaus und St. Gabriel.

Wie Hevesis vergebliche Suche im Lexikon belegt, war Beuron
der Wiener Kulturelite völlig unbekannt. Die Ausstellungsbesu-
cher könnten trotzdem das Gefühl gehabt haben, nichts Unbe-
kanntes präsentiert zu bekommen. Die eleganten, ornamental
stilisierten religiösen Motive erinnerten nämlich auffallend an
die Jugendstilwerke der Wiener Maler. Was das Wiener Publi-
kum schockierte, war die Tatsache, dass die Beuroner Gemälde
schon Jahrzehnte früher entstanden waren.

Der geistige Vater dieser Kunstrichtung ist Peter Lenz, der unter
dem Patronat des Beuroner Klosters zusammen mit einer Grup-
pe von Künstlern einen der zahlreichen Versuche unternahm,
die religiöse Kunst zu reformieren.

Neben der Sensation bei der Wiener Ausstellung ist den Beuro-
ner Künstlern jedoch kein nachhaltiger Durchbruch gelungen:
Die Beuroner Kunstschule endete faktisch mit dem Tod ihrer
Begründer. Ihr über ganz Europa verstreutes Werk (mit Schwer-
punkt Tschechien) ist somit eine Kuriosität, die besondere Wert-
schätzung erfährt. Die Teplitzer Kapelle ist eines der wertvollen
Zeugnisse dieser Kunstrichtung.

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

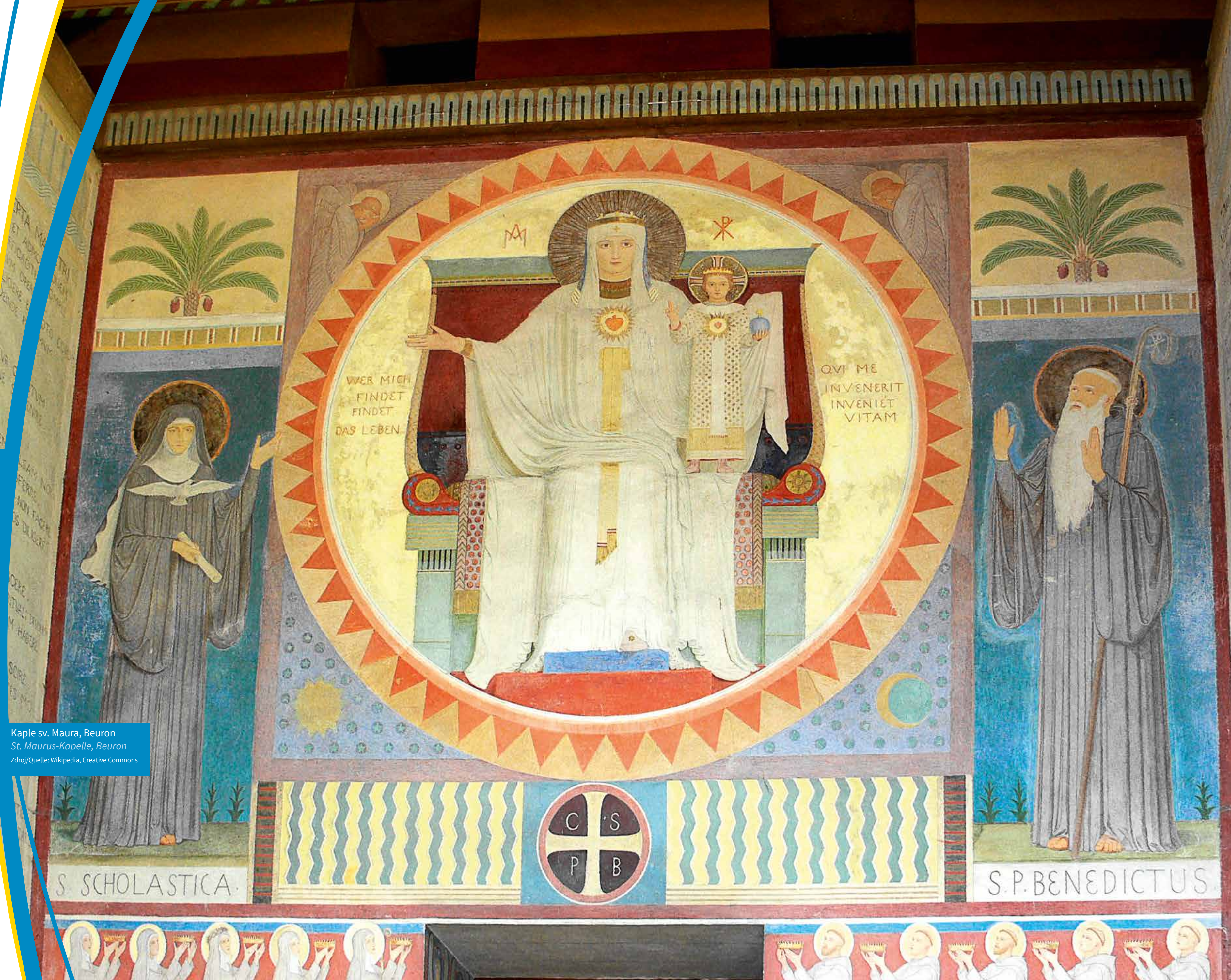

UMWELT
ZENTRUM
DRESDEN

BEURONSKÉ PAMÁTKY V EVROPĚ BEURONER KUNST IN EUROPA

Kaple sv. Maura, Beuron
St. Maurus-Kapelle, Beuron
Zdroj/Quelle: Wikipedia, Creative Commons

BEURONSKÁ UMĚLECKÁ ŠKOLA AKTIVNĚ ŠÍŘILA SVÉ UMĚNÍ PO CELÉM SVĚTĚ, ZVLÁŠTĚ VE STŘEDNÍ EVROPĚ.

Základnou pro šíření beuronského umění samozřejmě byl samotný beuronský klášter. „Manifestem“ nového směru se stala kaple sv. Maura nedaleko Beuronu, která vznikla na konci 60. let 19. století. Duchovní otec celého směru, Peter Lenz, pak vyzdobil i velkou část kláštera.

Beuronští arcipotá postupně založili a spravovali kongregaci 42 klášterů, jejichž prostřednictvím se beuronský styl šířil po Evropě i do Spojených států (Conception Abbey v Missouri), Jižní Ameriky nebo Asie.

Kvůli stálým poptávkám z klášterů po celé střední Evropě byla roku 1894 ustanovena Beuronská umělecká škola nejen jako umělecký směr, ale jako instituce, která má beuronské umění pěstovat.

V roce 1898 navíc Peter Lenz vydal knížečku *Zur Ästhetik der Beuroner Schule*, ve které se s principy směru mohli seznámit i ti, kteří žádný z beuronských klášterů nenavštívili.

Historici umění jednoznačně nestanovili, co lze považovat za beuronské umění. Památek inspirovaných beuronskými principy najdeme ve světě velké množství; obvykle se za „pravé“ beuronské umění považuje jen to, které vzniklo pod přímým vedením Lenze a dvou nejbližších spolupracovníků, Steinera a Wügera, tedy od 60. let 19. do 20. let 20. století. Zvláštní postavení mezi nimi mají památky české – jak popisuje následující zastavení.

DIE BEURONER SCHULE VERBREITETE IHRE KUNST AKTIV IN DER GANZEN WELT, VOR ALLEM IN MITTELEUROPA.

Der Ausgangspunkt für die Ausbreitung der Beuroner Kunst war natürlich das Beuroner Kloster. Das „Manifest“ der neuen Kunstrichtung war die St.-Maurus-Kapelle bei Beuron, die Ende der Sechzigerjahre des 19. Jahrhunderts entstand. Der geistige Vater der gesamten Strömung, Peter Lenz, gestaltete dann auch einen Großteil des Klosters aus.

Die Beuroner Erzäbte gründeten nach und nach eine Kongregation von 42 Klöstern, mit deren Hilfe sich der Beuroner Stil in Europa und bis in die Vereinigten Staaten (Conception Abbey in Missouri), nach Südamerika und Asien ausbreitete. Wegen der stetigen Nachfrage aus Klöstern in ganz Mitteleuropa wurde 1894 die Beuroner Kunstschule nicht nur als Kunstrichtung, sondern auch als Institution begründet, deren Aufgabe es

war, die Beuroner Kunst zu pflegen.

Darüber hinaus gab Peter Lenz 1898 den schmalen Band *Zur Ästhetik der Beuroner Schule* heraus, in dem man sich mit den Prinzipien der Kunstrichtung vertraut machen konnte, auch wenn man noch keines der Beuroner Klöster besucht hatte. Von den Kunsthistorikern wurde nicht eindeutig definiert, was als Beuroner Kunst zu betrachten ist. Von den Beuroner Prinzipien inspirierte Kunst ist weltweit in großer Zahl zu finden; in der Regel wird als „echte“ Beuroner Kunst nur das angesehen, was unter der unmittelbaren Leitung von Lenz und seinen beiden Mitarbeitern, Steiner und Wüger, zwischen den 60er-Jahren des 19. und den 20er-Jahren des 20. Jahrhunderts entstanden ist. Wie die nächste Tafel beschreibt, kommt dabei den Werken in Böhmen eine Sonderstellung zu.

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014–2020

UMWELT
ZENTRUM
DRESDEN

BEURONSKÉ PAMÁTKY V ČESKU BEURONER KUNST IN BÖHMEN

Klášter sv. Gabriela v Praze na Smíchově
Kloster St. Gabriel in Prag-Smichov
Zdroj/Quelle: Wikipedia, Creative Commons

POČTU BEURONSKÝCH PAMÁTEK ČESKO VÝRAZNĚ VYNIKÁ. HISTORICKÉ POZADÍ CELÉ ANOMÁLIE SAHÁ AŽ K BISMARCKOVĚ KULTURKAMPFU.

V 70. letech 19. století se totiž v Prusku rozhořel „Kulturkampf“, kampaň kancléře Bismarcka namířená proti katolíkům. Kláštery, které se nepodílely na farní správě nebo sociálních službách, tehdy musely být nuceně opuštěny, což v letech 1875 – 1884 platilo i pro Beuron.

Vedlejším důsledkem nicméně bylo, že se beuronské učení mohlo šířit po dalších místech střední Evropy: Beuronští řeholníci díky vyhnání dostali čestný úkol podílet se na nové výzdobě Monte Cassina.

Jiná skupina našla díky záštitě kardinála Bedřicha Schwarzenberga útočiště v pražských Emauzích, kde beuronská kongregace působila až do konce druhé světové války. Čechy se staly významným centrem beuronského umění, o čemž svědčí skutečnost, že

v Praze na Smíchově byl roku 1888 založen vůbec první ženský klášter beuronské kongregace.

Beuronští v Čechách tvořili i mimo Prahu: Interiéry Růženeckého kostela v Českých Budějovicích, bývalého seminárního kostela sv. Jana Nepomuckého, dnes Městské hudební síně v Hradci Králové či kostela Svaté rodiny v Řepích při klášteře boromejek jsou toho důkazem. Do Teplic je pravděpodobně na doporučení pražských sester pozvaly samy boromejky.

Mniši se po pár letech vrátili z Prahy do Beuronu; Česko ale už navždy zůstalo zemí s největším množstvím dokladů jejich umění.

WAS DIE ZAHL DER BEURONER KUNST- WERKE ANGEHT, NIMMT BÖHMEN EINE HERAUSRAGENDE STELLUNG EIN. DER HISTORISCHE HINTERGRUND DIESER BESONDERHEIT REICHT BIS ZU BISMARCKS KULTURKAMPF ZURÜCK.

In den 70er-Jahren des 19. Jahrhunderts entbrannte in Preußen der sogenannte Kulturkampf, eine Kampagne von Reichskanzler Bismarck, die gegen die Katholiken gerichtet war. Die Klöster, die nicht an der Pfarrverwaltung oder sozialen Diensten beteiligt waren, wurden damals unter Zwang aufgelöst, was in den Jahren 1875 – 1884 auch für Beuron galt.

Ein Nebeneffekt war jedoch, dass sich die Beuroner Lehre an anderen Orten in Mitteleuropa ausbreiten konnte: Die Beuroner Ordensbünde erhielten durch ihre Vertreibung die ehrenvolle Aufgabe, sich an der Neugestaltung der Abtei Monte Cassino zu beteiligen.

Eine andere Gruppe fand unter dem Schutz von Kardinal Friedrich zu Schwarzenberg Zuflucht im Prager Emmauskloster, wo die Beuroner Kongregation bis zum Ende des Zweiten Weltkriegs tätig war. Böhmen wurde zu einem bedeutenden Zentrum der Beuroner Kunst, wovon die Tatsache zeugt, dass in Prag Smíchov 1888 das allererste Frauenkloster der Beuroner Kongregation gegründet wurde.

Das künstlerische Schaffen der Beuroner war in Böhmen nicht auf Prag beschränkt: Die Innenräume der Rosenkranzkirche in České Budějovice, der ehemaligen Seminarkirche St. Nepomuk, heute Städtischer Musiksaal in Hradec Králové, und die Kirche der Heiligen Familie am Borromäerinnenkloster in Řepy belegen dies. Nach Teplitz wurden sie wahrscheinlich auf Empfehlung der Prager Schwestern von den Teplitzer Borromäerinnen eingeladen. Die Mönche kehrten nach einigen Jahren von Prag nach Beuron zurück; Böhmen blieb aber das Land mit den meisten Zeugnissen ihrer Kunst.

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

ZASVĚCENÍ KAPLE DIE WEIHE DER KAPELLE

PROČ BOROMEJKY ZASVĚTILY KAPLI NEPO- SKVRNĚNÉMU POČETÍ PANNY MARIE? A CO TO VLASTNĚ ZNAMENÁ?

Bohatá, umělecky i stylově výjimečná výmalba je beze vší pochybnosti nejcnější součástí teplické kaple Neposkvrněného početí Panny Marie. Zsvěcení jednomu z mnoha rozporů katolické věrouky si žádá vysvětlení.

Neposkvrněné početí Panny Marie si většina laiků mylně spojuje se zázračným narozením Ježíše Krista; ve skutečnosti se ale týká narození Panny Marie. O co jde? Zjednodušeně lze říct, že učení o Neposkvrněném početí se snaží vyrovnat s jedním z věroučných paradoxů. Základním motivem křesťanské nauky je dědičné zatížení prvotním hříchem. Ten měl vykoupit Ježíš Kristus svou obětí na kříži a tím se stát Spasitelem. Zdánlivě jednoduchá zápleтка ale skrývá problém.

Pokud byli před Kristovou smrtí všichni lidé bez výjimky zatížení dědičným hříchem, muselo to platit i pro Marii, „pannu bez poskvrny“, která Ježíše přivedla na svět. Co s tím? Bible je sice rozporů a paradoxů plná, jenže tady jde přeci jen o dosti prominentní hrdiny novozákonního příběhu...

Některé ze starověkých teologů otázka znervózňovala natolik, že usilovně pracovali na jeho řešení. A nakonec jej našli v oblíbeném příběhu o dětství Panny Marie. Ta měla být při svém početí zbavena dědičného hříchu (byla tedy vykoupena dřív než všichni ostatní), její početí tak bylo Neposkvrněným početím. Rozpor byl vyřešen.

Z dnešního pohledu celá věc působí jako svévolná konstrukce, která možná víc otázek otvírá, než zodpovídá. Řešení, které nabídla, ale bylo mimořádně úspěšné – učení o Neposkvrněném početí se od počátku 14. století rychle šířilo po celém křesťanském světě. Roku 1854, pouhé desetiletí před stavbou teplické kaple, vyhlásil papež Pius IX. Neposkvrněné početí Panny Marie za oficiální dogma katolické církve. Platné je dodnes, oficiální svátek má 8. prosince.

WARUM WEIHTEN DIE BORROMÄERINNEN DIE KAPELLE DER UNBEFLECKTEN EMPFÄNGNIS DER JUNGFAU MARIA? UND WAS BEDEUTET DAS EIGENTLICH?

Die reiche, künstlerisch und stilistisch einzigartige Ausmalung ist ohne Zweifel der wertvollste Teil der Teplitzer Mariä-Empfängnis-Kapelle. Dass sie einem der zahlreichen Widersprüche der katholischen Glaubenslehre geweiht wurde, verlangt nach einer Erklärung. Die unbefleckte Empfängnis der Jungfrau Maria bringen die meisten Laien irrtümlich mit dem Wunder der Geburt Jesu Christi in Verbindung; in Wirklichkeit betrifft sie aber die Geburt der Jungfrau Maria. Worum geht es?

Vereinfacht ausgedrückt versucht die Lehre von der unbefleckten Empfängnis, ein dogmatisches Paradox zu lösen. Ein Grundmotiv der christlichen Glaubenslehre ist die Belastung des Menschen durch die Weitervererbung der Ursünde. Diese sollte Jesus Christus durch sein Opfer am Kreuz sühnen und so zum Erlöser werden. Die scheinbar einfache Konstruktion beinhaltet aber ein Problem. Wenn vor Christi Tod ausnahmslos alle Menschen durch die Erbsünde belastet waren, muss das auch für Maria, die „unbefleckte Jungfrau“, gegolten haben, die

Jesus zur Welt brachte. Was nun? Die Bibel ist zwar voller Widersprüche und Paradoxe, doch hier geht es schließlich um den herausragenden Helden der neutestamentlichen Geschichte ...

Einige Theologen des Altertums beunruhigte diese Frage so sehr, dass sie sich eifrig um eine Lösung bemühten. Diese fanden sie schließlich in einer beliebten Geschichte über die Kindheit der Jungfrau Maria. Sie soll, als sie empfangen wurde, von der Erbsünde befreit (also vor allen anderen erlöst) worden sein, ihre Empfängnis war also eine unbefleckte Empfängnis. Damit war der Widerspruch aufgelöst. Aus heutiger Sicht wirkt die ganze Sache wie ein willkürliches Konstrukt, das möglicherweise mehr Fragen aufwirft, als es beantwortet. Die Lösung, die es bot, war aber überaus erfolgreich – die Lehre von der unbefleckten Empfängnis verbreitete sich seit dem Anfang des 14. Jahrhunderts rasch in der gesamten christlichen Welt.

Im Jahr 1854, nur ein Jahrzehnt vor dem Bau der Teplitzer Kapelle, erhob Papst Pius IX. die unbefleckte Empfängnis der Jungfrau Maria zum offiziellen Dogma der katholischen Kirche. Es ist bis heute gültig. Der dazugehörige offizielle Festtag wird am 8. Dezember begangen.

Freska posledního soudu v Sixtinské kapli, Michelangelo Buonarroti
Fresko des Jüngsten Gerichts in der Sixtinischen Kapelle, Michelangelo Buonarroti
Zdroj/Quelle: Wikipedia, Creative Commons

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg VA / 2014–2020

UMWELT
ZENTRUM
DRESDEN

VÝMALBA KAPLE: MOTIV POSLEDNÍHO SOUDU DIE AUSMALUNG DER KAPELLE: DAS MOTIV DES JÜNGSTEN GERICHTS

BEURONŠTÍ MALÍŘI STVOŘILI RELATIVNĚ UNIKÁTNÍ KONCEPT ZTVÁRNĚNÍ TRADIČNÍHO NÁMĚTU.

To hlavní, co se v kapli odehrává, je koncentrováno do jednoho místa – na oltářní stěnu. Výjev, který je na ní zobrazen, patří k tradiční součásti křesťanské ikonografie, ovšem jeho pojetí tradiční rozhodně není.

Malba zobrazuje Poslední soud, tedy moment, kdy se Kristus vrací na Zemi, aby vzkřísil mrtvé a oddělil hříšníky určené věčnému zatracení, od spravedlivých, kterým bylo slíbeno Boží království.

Co je zde zvláštního? V první řadě umístění celého výjevu. Celou hlavní oltářní stěnu věnovanou tomuto tématu najdeme jen málokde – vlastně existuje jen jeden významný předobraz, Michelangelova velká freska ve vatikánské Sixtinské kapli. Nejde přitom o to, že by tento námět nebyl oblíbený, bylo mu ale vymezené odlišné místo.

Druhým ne zcela obvyklým prvkem je vlastní uspořádání výjevu. Asi nejvýraznějším rozdílem je upozadění motivu odplaty za hříchy. V tradičních zobrazeních bývá stahování hříšných duší ďáblý do pekla tou výtvarně nejpracovanější částí.

Zde se omezuje jen na úzký pás ve spodu výjevu, kde jsou zobrazeny postavičky v plamenech. Nejenže chybí ďáblové, ale hříšníky se dokonce v modlitbách obrací vzhůru ke světcům – pravděpodobně tedy nejde ani o peklo, ale o očištec, který ponechává naději na spasení.

Že jde skutečně o Poslední soud se všim všudy tak prozrazují hlavně nápisy. Podél okraje čteme „Ignem veni mittere in terram quid volo ut accendatur!“ – Oheň jsem přišel uvrhnouti na zemi, a jak si přeji, aby se už vzňala!

Andělé pod trůnícím Kristem drží zase pásku s nápisem „Misericordias domini in aeternum cantabo“ – O milosrdenství Božím chci zpívat věčně. A pod výjevem očištec zní nadějeplné „Requiem aeternam dona eis Domine, et lux perpetua luceat eis requiescant in pace“ – Darujes nám věčný odpočinek, Pane; Paprsek světla jim svítí věčně, ať odpočívají v pokoji.

DIE BEURONER MALER SCHUFEN EIN VERGLEICHSWEISE ORIGINALLES KONZEPT DER DARSTELLUNG DIESER TRADITIONELLEN MOTIVS.

Im Zentrum dessen, was sich in der Kapelle abspielt, steht die Altarwand. Das dort dargestellte Motiv ist ein traditioneller Bestandteil der christlichen Ikonografie, seine Umsetzung aber ist alles andere als traditionell. Das Gemälde zeigt das Jüngste Gericht, also den Moment, in dem Christus auf die Erde zurückkehrt, um die Toten aufzuerwecken und die Sünder, denen die ewige Verdammnis vorherbestimmt ist, von den Gerechten, denen das Reich Gottes zugesagt ist, zu trennen.

Was ist hier das Besondere? In erster Linie der Platz, der dem Motiv zugewiesen wird. Dass die gesamte Altarwand diesem Thema gewidmet ist, findet man selten. Es gibt eigentlich nur ein bedeutendes Vorbild – Michelangelos großes Fresko in der Sixtinskten Kapelle des Vatikans. Es geht dabei nicht darum, dass dieses Motiv nicht beliebt gewesen wäre, es war ihm aber ein anderer Platz vorbehalten.

Der zweite nicht ganz gewöhnliche Aspekt ist die eigentliche Anordnung der Szene. Die vielleicht markanteste Eigenheit ist, dass das Motiv der Bestrafung der Sünden in den Hintergrund rückt. In der traditionellen Darstellung

stellung ist für gewöhnlich der Teil, wo die Seelen von den Teufeln in die Hölle gezogen werden, am gründlichsten künstlerisch ausgearbeitet.

Hier ist diese Szene auf einen schmalen Streifen im unteren Teil beschränkt, wo Gestalten im Feuer zu sehen sind. Es fehlen nicht nur die Teufel, die Sünder wenden sich sogar im Gebet empor zu den Heiligen – wahrscheinlich handelt es sich also gar nicht um die Hölle, sondern um ein Fegefeuer, das die Möglichkeit der Erlösung offen lässt. Dass es sich hier tatsächlich um das Jüngste Gericht handelt, mit allem, was dazugehört, verraten hauptsächlich die Inschriften. Am Rand ist zu lesen „Ignem veni mittere in terram quid volo ut accendatur!“ – Feuer auf die Erde zu senden, bin ich gekommen, und was sonst ist mein Wille, als dass es entfacht werde!

Die Engel unter dem thronenden Christus wiederum halten ein Band mit der Aufschrift „Misericordias domini in aeternum cantabo“ – Von der Gnade des Herrn will ich singen in Ewigkeit! Und unter der Szene mit dem Fegefeuer heißt es hoffnungsvoll „Requiem aeternam dona eis Domine, et lux perpetua luceat eis requiescant in pace“ – Herr, gib ihnen ewige Ruhe, und das ewige Licht leuchte ihnen. Mögen sie in Frieden ruhen.

Návrh výzdoby oltářní stěny teplické kaple s námětem posledního soudu
Entwurf für die Gestaltung der Altarwand der Teplitzer Kapelle
mit dem Motiv des Jüngsten Gerichts
Zdroj/Quelle: Beuroner Kunstarchiv, Fridolin Steiner

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg VA / 2014–2020

UMWELT
ZENTRUM
DRESDEN

VÝMALBA KAPLE: PRŮVODCE OLTÁŘNÍ STĚNOU DIE AUSMALUNG DER KAPELLE: ERLÄUTERUNG DER ALTARWAND

1. Čtyři andělské chóry s nástroji a dalšími symboly Kristova umučení:
a. hřeby, Veroničina rouška, kopí.
b. Kříž, trnová koruna a důtky, kterými byl Ježíš bičován před cestou na Kalvárii
2. Anděl s nápisem „O milosrdenství Božím chci zpívat věčně“ (Žalm 89, 2)
3. sv. Cecílie
4. sv. Kateřina Alexandrijská
5. sv. Anežka Římská
6. sv. Rozálie z Limy

7. sv. Hildegarda z Bingen
8. sv. Alžběta Durynská
9. sv. Františka Římská
10. sv. Brigitta Švédská
11. sv. Máří Magdalena
12. sv. František z Assisi
13. sv. Martin z Tours
14. sv. Karel Boromejský
15. sv. Bernard z Clairvaux
16. sv. Dominik
17. sv. Jan Evangelista
18. sv. Benedikt
19. 19. sv. Jan Křtitel

1. Vier Engelschöre mit Instrumenten und Symbolen des Leidens und Sterbens Christi:
a. Nägel, Schweißtuch der Veronika, Lanze
b. Kreuz, Dornenkrone und Geißel, mit der Jesus vor dem Weg zum Berg Golgatha ausgepeitscht wurde
2. Engel mit der Inschrift „Von der Gnade des Herrn will ich singen in Ewigkeit“ (Psalm 89, 2)
3. hl. Cäcilia
4. hl. Katharina von Alexandrien
5. hl. Agnes von Rom

6. hl. Rosa von Lima
7. hl. Hildegard von Bingen
8. hl. Elisabeth von Thüringen
9. hl. Franziska von Rom
10. hl. Brigitta von Schweden
11. hl. Maria Magdalena
12. hl. Franz von Assisi
13. hl. Martin von Tours
14. hl. Karl Borromäus
15. hl. Bernard von Clairvaux
16. hl. Dominik
17. hl. Apostel Johannes
18. hl. Benedikt
19. hl. Johannes der Täufer

TRŮNÍCÍ JEŽÍŠ

Kristus je zpodobněn jako Všemládce, tedy jako panovnická postava se svatozáří, sedící na trůnu a držící v rukou žezlo a jablko, typické vladařské propriety. Ježíš je tu symbolicky ztvárněn jako nejvyšší autorita a nejsvrchovanějšího soudce při posledním zúčtování. Přísnost Trůnící postavy zjemňuje motiv planoucího srdce uprostřed prsou, symbolizující Boží lásku a milosrdenství.

SYMBOLY ČTYŘ EVANGELISTŮ

anděl (sv. Matouš), lev (sv. Marek), orel (sv. Jan), býk (sv. Lukáš).

PANNA MARIE A SV. JOSEF.

vlevo svatá Gertruda, vpravo sv. Markéta Marie Alacoque

SVATÁ GERTRUDA (1256/57 – 1302)

cisterciáčka z kláštera v německé Helftě. Je považována za jednu z nejvýznamnějších mystiček katolické církve, proslulou i svým vynikajícím vzděláním. S jejími mystickými vizemi souvisí motiv srdce, které světici září na prsou – právě vidění sv. Gertrudy totiž zásadně přispěla k ustavení kultu Nejsvětějšího Srdce Páně.

SV. MARKÉTA MARIE ALAQUE (1647 – 1690)

je francouzská řeholnice řádu vizitantek. Markéta Marie se rozhodla pro řeholní život už v útlém věku a proti vůli rodiny, její přijetí v kláštere ale nebylo jednoznačné – vzbuzovala totiž pozornost a výčitky svou horlivostí a hlavně častými vidinami. Právě na jejich základě světice začala prosazovat kult Ježíšova Srdce, který se dokonce ještě za jejího života začal pravidelně světit.

DER THRONENDE CHRISTUS

Christus ist als Pantokrator (Allherrscher) mit Heiligenschein dargestellt, der mit Zepter und Apfel — typischen Herrscherattributen — auf einem Thron sitzt. Jesus wurde hier symbolisch als höchste Autorität und oberster Richter beim Jüngsten Gericht abgebildet. Die Strenge der thronenden Gestalt wird durch das Motiv des brennenden Herzens in der Mitte der Brust abgemildert, das Gottes Liebe und Barmherzigkeit symbolisiert.

DIE SYMBOLE DER VIER EVANGELISTEN

Engel (hl. Matthäus), Löwe (hl. Markus), Adler (hl. Johannes), Stier (hl. Lukas)

DIE JUNGFRAU MARIA UND DER HL. JOSEPH

Links die hl. Gertrud, rechts die hl. Margareta Maria Alacoque

HEILIGE GERTRUD (1256/57 – 1302)

Zisterzienserin im Kloster Helfta. Sie gilt als eine der bedeutendsten Mystikerinnen der katholischen Kirche, die auch für ihre große Gelehrtheit bekannt war. Mit ihren mystischen Visionen hängt das Motiv des Herzens zusammen, das an der Brust der Heiligen leuchtet — die Visionen der hl. Gertrud trugen nämlich entscheidend zur Verehrung des Heiligsten Herzens Jesu bei.

DIE HL. MARGARETA MARIA ALAQUE (1647 – 1690)

ist eine französische Nonne des Ordens von der Heimsuchung Mariens. Margareta Maria entschied sich schon sehr früh und gegen den Willen ihrer Familie für das Ordensleben. Ihre Aufnahme im Kloster war aber nicht unproblematisch — mit ihrem Eifer und vor allem ihren häufigen Visionen zog sie Aufmerksamkeit und Tadel auf sich. Aufgrund ihrer Visionen begann sich die Heilige für die Herz-Jesu-Verehrung einzusetzen und es gelang ihr noch zu ihren Lebzeiten, diesen Kult zu etablieren.

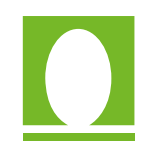
Schéma oltární stěny
Übersicht der Altarwand
Zdroj/Quelle: Foto: Jan Handlík, Schéma: Jakub Mráček

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg VA / 2014–2020

UMWELT
ZENTRUM
DRESDEN

HISTORIE KLÁŠTERA A KAPLE DIE GESCHICHTE DES KLOSTERS UND DER KAPELLE

TEMNÉ STRÁNKY 20. STOLETÍ SE ODRAZILY I V OSUDECH KLÁŠTERA A KAPLE, KTERÁ BYLA NĚKOLIKRÁT VYSTAVENA NIČIVÝM VLIVŮM.

Důsledky druhé světové války v Československu dopadly na některé obyvatele obzvláště tvrdě. Státem přizívaná msta za útrapy války vyústila v národnostně motivované násilnosti a zločiny a v postupné vyhnání většiny německy mluvících obyvatel. Touhu po „národní očistě“ pak dokonala nástup komunistické totality, která začala rychle nacházet nové nepřátele státu a začala se jich postupně zbavovat. Církve a kláštery především patřily mezi nepřátele nejvýznamnější a nejtvrději perzekuované, což pochopitelně platilo i pro boromejky. Katastrofou pro kongregaci byl už poválečný násilný odsun, kvůli kterému mnoho německy mluvících sester muselo odejít do Rakouska a Německa. Zbytek pak byl v rámci proticírkevní politiky z klášterů vyhnán – sestry byly vystěhovány do pohraničních oblastí, kde buď pracovaly v textilním průmyslu, nebo se dále věnovaly tajně své činnosti v rámci některé ze státních zdravotnických organizací.

Podobnému osudu nešel ani klášter v Teplicích. Za druhé světové války byl obsazen četnictvem. Po roce 1945 sloužil coby obecná škola a po roce 1948 ubytovna pro děti,

které sem byly přivezeny v rámci kontroverzní „Akce na záchranu řeckého dítěte“. Z výnosů ubytovny byly hrazeny náklady na pobyt sedmi sester, které v klášteře mohly zůstat až do září 1950. Poté část z nich odešla do zahraničí, sestry české národnosti byly přesunuty do kláštera v Albrechticích. Z teplického kláštera se stala střední a později základní škola. Pro kapli bylo hospodaření nových státních majitelů devastující. Zázemí kaple a oratoř sloužily pro potřeby jídelny nebo dílny. Samotná kaple pak byla využívána jako skladiště zeleniny a zboží. Do zdí byly vtěsány elektrické rozvody, oltář a vnitřní vybavení kaple zmizelo.

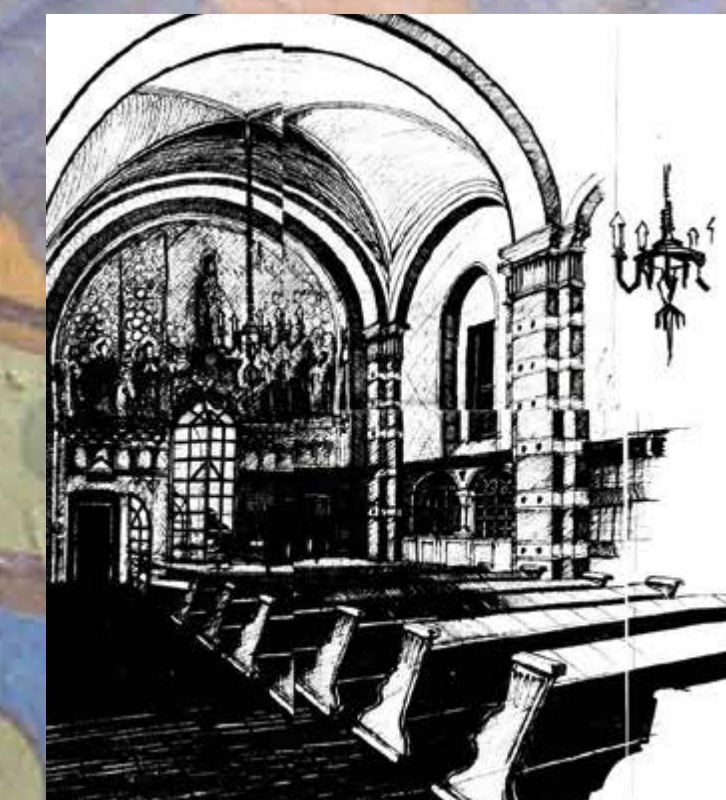
DIE DUNKLEN SEITEN DES 20. JAHRHUNDERTS SPIEGELTEN SICH AUCH IM SCHICKSAL DES KLOSTERS UND DER KAPELLE WIDER, DIE WIEDERHOLT ZERSTÖRERISCHEN EINFLÜSSEN AUSGESETZT WAR.

Die Folgen des Zweiten Weltkriegs trafen in der Tschechoslowakei einige Bürger besonders hart. Die staatlicherseits forcierte Rache für die Leiden des Krieges mündete in national motivierte Gewaltakte und Verbrechen und die schrittweise Vertreibung eines Großteils der deutschsprachigen Bevölkerung. Die Sehnsucht nach einer „nationalen Läuterung“ vollendete dann die Machtübernahme durch das kommunistische Regime, das rasch neue Staatsfeinde ausfindig machte und begann, sich ihrer nach und nach zu entledigen. Die Kirchen und Klöster gehörten zu den wichtigsten und am härtesten verfolgten Feinden, zu denen damit auch die Boromeäerinnen zählten. Schon die gewaltsame Vertreibung nach dem Krieg, im Zuge derer viele deutschsprachige Schwestern nach Österreich und Deutschland gehen mussten, war für die Kongregation eine Katastrophe gewesen. Die restlichen Nonnen wurden im Rahmen der kirchenfeindlichen Politik aus dem Kloster vertrieben – die Schwestern wurden ins Grenzgebiet ausgesiedelt, wo sie entweder

in der Textilindustrie arbeiteten oder im Rahmen einer staatlichen Gesundheitsorganisation heimlich weiter ihrer Tätigkeit nachgingen.

Auch das Kloster in Teplitz entging diesem Schicksal nicht. Während des Zweiten Weltkriegs wurde es von der Gendarmerie besetzt. Nach 1945 diente es als Volksschule und nach 1948 als Heim für Kinder, die im Rahmen der umstrittenen „Aktion zur Rettung des griechischen Kindes“ nach Teplitz gebracht worden waren. Von den Einnahmen des Heims wurden die Kosten für den Aufenthalt von sieben Schwestern getragen, die bis zum September 1950 im Kloster bleiben durften. Danach ging ein Teil von ihnen ins Ausland, die tschechischen Schwestern wurden ins Kloster Albrechtice versetzt. Aus dem Teplitzer Kloster wurde eine Mittel- und später eine Grundschule. Für die Kapelle hatte die Bewirtschaftung durch die neuen staatlichen Eigentümer verheerende Folgen. Die Nebenräume der Kapelle und das Oratorium wurden von der Kantine oder der Werkstatt genutzt. Die Kapelle selbst diente als Gemüse- und Warenlager. In den Wänden wurden elektrische Leitungen verlegt, der Altar und die Innenausstattung der Kapelle verschwanden.

Panna Maria z doby, kdy kaple bývala skladištěm
Die Marienkapelle in der Zeit, als sie als Lager diente.
Zdroj/Quelle: Lenka Šádlová

Návrh interiéru kaple z konce 80. let
Entwurf für den Innenraum der Kapelle
vom Ende der 1980er-Jahre
Zdroj/Quelle: Ing. arch. Milan Měk

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg VA / 2014–2020

UMWELT
ZENTRUM
DRESDEN

ZÁCHRANA KAPLE DIE RETTUNG DER KAPELLE

Dřevěné lešení, 2008
Holzgerüst, 2008
Zdroj/Quelle: Jiri Stojil

PŘÍBĚH KAPLE KONČÍ HAPPYENDEM. CESTA K NĚMU NEBYLA ANI SNADNÁ, ANI PŘÍMÁ.

Vlastní příběh nepochybně tvoří záchrana kaple. Nejde v ní totiž jen o opravy a restaurování – protože město ani stát dlouho nejevily o kapli zájem, ujal se iniciativ za její záchranu hned několik generací studentů teplického gymnázia. Historie vzácné památky v sobě tedy odráží i postupné probouzení občanské společnosti.

První naděje na záchranu přišla s uvolněnějším rokem 1968, kdy se o jejím stavu začalo pomalu veřejně diskutovat. Po příjezdu vojsk Varšavské smlouvy a nástupu normalizace byly ale diskuse ukončeny a kaple byla ničena dál.

Teprve v roce 1989 se Městský národní výbor v Teplicích rozhodl prostor kaple využít “civilněji” – zrekonstruovat jej a zpřístupnit veřejnosti v podobě školského klubu. Přestavba měla být provedena v rámci socialistické brigády a se změnou poměrů se neuskutečnila.

O chátrající kapli se začali zajímat tehdejší gymnazisté. Skupina studentů kolem Lenky Sádlové na jaře 1995 v kapli zorganizovala několik koncertů. Díky tomu mohla být zasklena okna.

Po roce, kdy byla vyčerpána získaná částka, práce ustaly. Teprve v roce 2004 se mezi studenty a učiteli gymnázia ustavila nová skupinka dobrovolníků kolem Jakuba Mráčka a Jana Kolmana. Iniciativa vyústila do založení spolku Pro arte beuronensi, který ve spolupráci s Gymnáziem Teplice pečuje o kapli dodnes

DIE GESCHICHTE DER KAPELLE ENDET MIT EINEM HAPPY END. DOCH DER WEG DORTHIN WAR WEDER GERADLINIG NOCH EINFACH.

Die Rettung der Kapelle ist zweifellos eine Geschichte für sich. Es geht dabei nämlich nicht nur um Reparatur- und Restaurierungsarbeiten: Da lange Zeit weder die Stadt noch der Staat Interesse an der Kapelle zeigten, ergriffen mehrere Generationen von Schülern des Teplitzer Gymnasiums die Initiative und setzten sich für die Rettung der Kapelle ein. Die Geschichte dieses einzigartigen Bauwerks spiegelt also auch das allmähliche Erwachen der Bürgergesellschaft wider.

Eine erste Hoffnung auf Rettung keimte mit dem etwas entspannteren Jahr 1968 auf, in dem man begann, öffentlich über den Zustand der Kapelle zu diskutieren. Nach dem Einmarsch der Truppen des Warschauer Pakts und dem Beginn eines restriktiven politischen Kurses waren aber diese Diskussionen beendet und die Kapelle wurde weiter zerstört.

Erst 1989 beschloss der Stadtrat von Teplitz, die Kapelle zu angemesseneren Zwecken zu nutzen — sie zu rekonstruieren und der Öffentlichkeit in Form eines Schulklubs zugänglich zu machen. Der Umbau sollte im Rahmen eines sozialistischen Arbeitseinsatzes erfolgen, nach dem Wandel der Verhältnisse kam es jedoch nicht mehr dazu.

Schließlich begannen sich die damaligen Gymnasiasten für die baufällige Kapelle zu interessieren. Eine Gruppe von Schülern um Lenka Sádlová organisierte im Frühjahr 1995 in der Kapelle mehrere Konzerte. Daraufhin konnten die Fenster verglast werden. Nach einem Jahr, als das eingenommene Geld aufgebraucht war, kamen die Arbeiten zum Erliegen. Erst 2004 bildete sich um Jakub Mráček und Jan Kolman eine neue Gruppe freiwilliger Helfer, die aus Schülern und Lehrern des Gymnasiums bestand. Die Initiative mündete in die Gründung des Vereins „Pro arte beuronensi“, der sich in Zusammenarbeit mit dem Gymnasium Teplitz bis heute um die Kapelle bemüht.

